

Közművelődési Könyvtár régebbi; ennek története ui. a 18. századba nyulik vissza. Egyöntetű városi könyvtári hálózat kialakítására például Stockholmban csak 1928-ban került sor. A helsinki Közművelődési Könyvtár történetében az 1880-ban emelt új épület jelentett nagy lépést előre. Sajnálatos dolog, hogy a könyvtár olvasóközönségét még mindig ugyanabban az épületben kénytelen kiszolgálni; ez ui. - még új toldalék-része ellenére is - jelenleg már túl kicsinynek bizonyul. A helsinki Közművelődési Könyvtár sok vonatkozásban mintaképül szolgál az ország többi könyvtára számára. Már régen működik felvilágosító és gyermek-osztálya és az olvasóközönség használatára szerkesztett szótárkatalógusa van. Uno Saarnio, aki 1940 óta igazgatója a könyvtárnak, különös figyelmet fordít - különféle olvasóköri alapítása útján - az un. aktív könyvtári nevelésre. Az utóbbi néhány év folyamán mind a fiókkönyvtári, mind pedig a kórházi könyvtári munka is fejlődésnek indult.

ISMERETTERJESZTŐ ÉS SZAKIRODALOM

STAPS, Wolfgang: Überlegungen zur Arbeit mit der Sach- und Fachliteratur. = Bibliothekar (Berlin). 13.Jg.1959. 2.H. 145-150.p.

Gondolatok az ismeretterjesztő és szakirodalommal való munkáról.

Definíció: Meg kell határoznunk, miben különbözik ez a két irodalmi műfaj egyrészt a szépirodalomtól, másrészt egymástól.

Közös vonásuk, hogy míg a szépirodalom tárgya "fiktív /költött/, a szakirodalomé és az ismeretterjesztő irodalomé ténybeli: maga az objektíven megismerhető valóság. Közös vonásuk, hogy tájékoztatni, tanítani akarnak, míg a szépirodalomnak - legalábbis ebben az értelemben - ez nem lényeges vonása.

A kétféle irodalmi műfaj közötti különbség: a szakirodalom közvetlenül gyakorlati vonatkozása, célja egyenesen a tanítás, tájékoztatás. Legfontosabb tárgyi jellemzői: tapasztalati tények és ismeretek közlése, bizonyítékanyag, tudományos módszer, törvényszerű-

ségek, elméletek és hipotézisek felállítása és levezetése, az egyes tényeknek valamely összefüggő rendszerbe való beillesztése. Formai jellemzői: szakterminológia, név- és tárgymutató, jegyzetek, bibliográfiai függelék, stb. Hasonló tárgyú szakkönyvek a téma kidolgozásának terjedelme és nehézségi foka szerint különböznek egymástól, de itt már a szakember is sokszor nehezen tudna pontos határt vonni az egyes kategóriák között.

Az ismeretterjesztő irodalom ezzel szemben gyakran elbeszélő, sőt költői formát használ, hogy tárgyát szemléletesebbé és közelebbé tegye. Nem törekszik a téma kimerítő, rendszeres tárgyalására, de arról nem mondhat le, hogy amit közöl, helytálló legyen. Célja a tárgy iránti érdeklődés felkeltése, bizonyos alapvető ismeretek közlése, az emberek nevelése, hogy szűkebb szakmájukon túlmenően a kulturát a maga egészében és összefüggéseiben is lássák és fejlesztésében maguk is részt tudjanak venni.

A szakkönyvekkel és ismeretterjesztő könyvekkel való könyvtári munka társadalmi követelmény. A velük dolgozó könyvtárosnak tudomásul kell vennie néhány alapvető tényt:

1. Az elmúlt háború után megindult alapvető társadalmi-politikai változások a könyvekben, elsősorban a társadalomtudományi könyvekben tükröződnek. E könyvek a szocializmus s ezen belül egy új embertípus kialakítását szolgálják.

2. Az "új ember"-t legszemléletesebben a szépirodalmi művek, a művészetek ábrázolják. Emocionális hatásukat a szakkönyvek és ismeretterjesztő művek racionális munkája egészíti ki: a változások történelmi, politikai, gazdasági szempontból való tudatosítása.

3. A mai ember a történelmi és földrajzi horizontok rendkívüli méretű kiszélesedésének tanuja. Senki számára sem lehet közömbös, honnan jöttünk, merre tartunk, mi történik a világ másik felén.

4. A modern természettudományok és velen a technika fejlődése teljesen átalakította a mai ember életét. A könyvtáros feladata, hogy segítse az embereket a természettudományok és a technika alapvető eredményeinek és problémáinak a megismerésében és megértésében.

A mai kulturát a szétforgácsolódás, a mai embert pedig az egyoldaluvá válás veszélye fenyegeti. A szocializmusban azonban megvannak a feltételei annak, hogy e folyamatnak gátat vessünk. A könyvtárosokra vár a feladat, hogy segítsék a kultúra egységének megőrzését, az emberek sokoldalú fejlődését a humanizmus, végső fokon a szocializmus szellemében.

A szakkönyveknek és ismeretterjesztő műveknek a közművelődési könyvtárak útján való hasznosítása ma még nem kielégítő. Az állomány nagy része holt anyag. Sokféle oka lehet ennek: elavult vagy tulságosan specializált művek, a könyvtáros hiányos műveltsége, a propaganda hiánya, megfelelő katalógusok hiánya, az egyes szakcsoportok felépítésének tervszerűtlensége, szakozási hibák, megfelelő olvasók hiánya. A legfőbb hiba azonban az, hogy a közművelődési könyvtárak eddig tulságosan "esztétikai" szempontból teljesítették feladataikat, vagyis a szépirodalmat részesítették előnyben a szakkönyvekkel és az ismeretterjesztő művekkel szemben. A statisztika adatai azt mutatják, hogy a szabadpolc-rendszer kedvezően befolyásolja az ismeretterjesztő- és szakkönyvek forgalmát. Még többet jelentene, ha szabadpolc rendszerű közművelődési szakkönyvtárakat állítanánk föl. Ez az új könyvtár-típus átmenet lehetne a közművelődési könyvtár és a tudományos szakkönyvtár között. A cikkíró javasolja, hogy foglalkozzanak ilyenféle könyvtárak megteremtésének lehetőségével.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYI SZAKIRODALOM BIBLIOGRÁFIÁJA A SZOVJETUNIÓBAN

МОЛОДЦОВА, Э.А.: Обзорные вопросы советской библиографии естественных наук литературы. = Сов. Библиогр. 1960. 3/61. no. 151-157. p.

A természettudományi irodalom bibliográfiájának megvitatása.

Tavaly márciusban tartották a szovjet akadémiai könyvtárak Leningrádban VI. tudományos konferenciájukat, ahol a következő előa-